

Särskild sammanställning – Fördjupad översiktsplan för landsbygden i Upplands-Bro, Landsbygdsplan FÖP 2016

Innehåll

1	Integrering av miljöaspekter.....	2
1.1	Utgångspunkter i arbetet med Landsbygdsplanen.....	2
1.2	Dialog kring scenarier och alternativ	2
1.3	Miljö och hållbarhet	3
1.4	Kulturmiljö	3
1.5	Areella näringar	3
1.6	Vatten	3
2	Hur synpunkter från miljöbedömningsprocessen, samråden och utställning har beaktats	4
2.1	Bakgrund - hur samråd och utställning har bedrivits	4
2.2	Hur synpunkterna har beaktats	4
3	Skälen till att planen har antagits i stället för alternativ som varit föremål för avväganden	6
4	Uppföljning och övervakning.....	6

Särskild sammanställning – Fördjupad översiktsplan för landsbygden i Upplands-Bro, Landsbygdsplan FÖP 2016

Enligt 6 kapitlet 16 § miljöbalken ska kommunen göra en särskild sammanställning när en plan som krävt en miljökonsekvensbeskrivning antagits. Sammanställningen ska innehålla beskrivningar av:

1. hur miljöaspekterna har integrerats i planen,
2. hur miljökonsekvensbeskrivningen och synpunkter från samråd har beaktats,
3. skälen till att planen eller programmet har antagits i stället för de alternativ som varit föremål för överväganden, och
4. de åtgärder som avses att vidtas för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför

Kommunen ska informera berörda kommuner och myndigheter, allmänheten om att planen har antagits samt göra sammanställningen och planen tillgängliga för dem.

1 Integrering av miljöaspekter

1.1 Utgångspunkter i arbetet med Landsbygdsplanen

Kommunen har från början av arbetet med Landsbygdsplanen haft viljan att utöver plan- och bygglagens generella regler särskilt lyfta fram aspekter som handlar om integrering av miljöaspekter. Det gäller exempelvis hänsyn till landskapsbild och terräng, områdets karaktär och lokala byggnadstradition, vatten- och avloppsförsörjning samt en prioritering av lokaliseringar i närheten av kollektivtrafikförsedda stråk. Syftet har också varit att värna areella näringar och medverka till att skapa goda förutsättningar för näringsverksamhet knuten till landsbygden.

1.2 Dialog kring scenarier och alternativ

För att belysa vilka vägval kommunen står inför har olika scenarier tagits fram och diskuterats mot bakgrund av programsamrådet och genomförda medborgardialoger. Scenarierna formulerades med fokus på hur landsbygden kan utvecklas, också i relation till tätorternas utveckling på längre sikt. Fyra olika alternativ föreslogs utgöra utgångspunkter för fortsatt diskussion. Förslagen "Spridd" och "Kluster" redovisades i principskisser i samrådet. "Spridd" belyser en mer diffus utveckling där små tillägg över hela landsbygden görs utan en tydlig inriktning. "Spridd" innebär färre bosatta och verksamma på landsbygden än "Kluster". "Kluster" beskriver en utveckling där sammanhängande bebyggelsegrupper förstärks i utvalda stråk med målsättningen att stödja en ökad koncentration av boende och verksamheter till strategiska punkter på landsbygden.

För att göra en avvägning mellan de olika inriktningarna gjordes en tidig bedömning och jämförelse mellan de olika scenarierna. Detta genomfördes under två workshops med sakkunniga inom frågeställningar för Upplands-Bros planering och utveckling, varav den andra även konsulter specialiserade på hållbarhetsbedömningar deltog på. Alternativen granskades utifrån bland annat bebyggelseutveckling, VA-frågor, trafik, samhällsekonomi, skola, vård och omsorg, miljö och hållbarhet.

Sammanvägt med de synpunkter som inkommit under programsamrådet och medborgardialogerna bedömdes alternativet "Kluster" ha bäst förutsättningar för en långsiktigt hållbar utveckling av landsbygden och utgjorde därför huvudförslag i samrådshandlingen. Alternativet "Spridd" bearbetades till att utgöra ett nollalternativ. Efter samrådet bedömdes begreppen "kluster" och "nod" vara lätta att

missförstå. Till utställningsförslaget togs därför dessa begrepp bort. Planen pekar i stället ut landsbygds kärnor, utvecklingsområden, utvecklingsstråk och utredningsområden.

En viktig utgångspunkt i samrådsförslaget var att föreslå utvecklingsområden i stråk med kollektivtrafik och planerad VA-utbyggnad vilket i stora delar också sammanföll med områden som ligger inom Totalförsvarets influensområde för Kungsängens övnings- och skjutfält som innebär störningar på omgivningen. Efter och under samråd har diskussioner förts med Försvarmakten kring deras riksintresse och influensområde för Kungsängens övnings- och skjutfält vilket resulterat i att inget utvecklingsområde längre föreslås inom deras influensområde med hänsyn till de störningar som kan uppkomma. Detta har lett till en minskning av utvecklingsområden i stråk med planerad VA-utbyggnad.

1.3 Miljö och hållbarhet

Landsbygden är en viktig resurs och tillgång. Övergripande definieras hållbarhet i de tre delarna social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Successiva hållbarhetsbedömningar har varit en röd tråd i planeringen. Landsbygdsplanen har haft ambition att samla bebyggelse, samordna funktioner och underlätta för kollektivtrafik för att förstärka utvecklingen mot ett hållbart samhälle där människor kan uppfylla sina behov på ett resurssnålt sätt.

Utgångspunkten i målet om hållbar utveckling har lett till förslag till utbyggnad i redan bebyggda områden. Detta minskar påverkan på naturmiljö och kulturmiljö orsakade av markintrång.

Därtill har vikten av tillgång till kollektivtrafik varit en fråga som belysts genom hela planarbetet.

En annan viktig aspekt är att planen måste bidra till att skapa förutsättningar för en kostnadseffektiv utveckling av landsbygden ur ett kommunalekonomiskt perspektiv; det vill säga kommunens utgifter för att planera, utveckla och sedan tillhandahålla service (skola, förskola, vård, VA etc.) till invånarna.

1.4 Kulturmiljö

Ett mål med planen har varit att kommunen vill bevara och utveckla kulturvärden genom riktlinjer för utvecklingen av bebyggelsen på landsbygden. Kommunen har i planarbetet tagit fram mål och ramverk som ska användas vid lokaliseringprövningar, detaljplanering, bygglovhantering och andra tillståndsprövningar. Riktlinjerna ska vara ett hjälpmedel för medborgare, markägare, politiker och tjänstepersoner på kommunen och medverka till en ökad tydlighet kring anpassning av bebyggelse.

Som underlag till förslag till riktlinjer genomfördes en landskapsanalys. Där beskrevs vilka landskapselement och generella funktioner som utmärker landsbygden. I arbetet med att ta fram riktlinjer var karakteriseringarna ett viktigt underlag för att beskriva vilka kärnvärden som behöver uppmärksammas i fortsatt utveckling.

1.5 Areella näringar

Kommunen har för avsikt att värna de areella näringarna och ett arbete har genomförts i att precisera vilka geografiska områden det handlar om. Detta ger en ökad tydlighet i förutsättningarna inför framtida planering.

1.6 Vatten

Utgångspunkten har varit att styra bebyggelsen till områden där VA-utbyggnad planeras. Detta för att minska belastningen av kväve och föroreningar på mark och vatten.

Ett antal LIS-områden (landsbygdsutveckling i strandnära lägen) har pekats ut på platser inom strandskydd som bedömts lämpliga vid en översiktlig studie. Inga nya områden som inte redan är

ianspråktagna på ett eller annat sätt föreslås och det är endast frågan om en varsam komplettering av befintlig bebyggelse med stor hänsyn till befintliga natur- och kulturvärden. Kommunens avsikt har varit att befintlig bebyggelse ska kunna kompletteras men i liten omfattning. Det har också varit att utveckla strandnära rekreation, något som är bristfälligt i kommunen.

2 Hur synpunkter från miljöbedömningsprocessen, samråden och utställning har beaktats

2.1 Bakgrund - hur samråd och utställning har bedrivits

Till grund för antagandehandlingen finns ett planförslag som var utställt från den 13 juli till och med den 19 oktober 2016 enligt beslut i Kommunstyrelsen den 8 juni 2016, § 76. Parallellt med detta har miljöbedömningsprocessen pågått. Synpunkter på konsekvensbeskrivning redovisas även separat i utställningsutlåtandet. Innan dess har ett plansamrådsförslag och ett planprogram tagits fram. Programsamrådet skedde juni till och med september 2013 och i plansamrådet under juli till december 2014 fortsatte dialogen med myndigheter, grannkommuner samt boende och verksamma på Upplands-Bros landsbygd.

Inom både utställningstiden och i de två samråden har interna och externa dialogmöten genomförts. Under utställningen i form av ett öppet hus i Kulturhuset i Kungsängen och ett informationsmöte i Tjustaskolan. Inom och efter utställningen och samråden har kommunen också fört dialog med Försvarmakten kring deras riksintresse och influensområde för Kungsängens övnings- och skjutfält.

Under plansamrådet har kommunen också haft separata träffar med bland annat Lantbrukarnas Riksförbund, Länsstyrelsen och interna arbetsgrupper med tjänstepersoner som arbetar med bygglovs-, näringslivs-, utbildnings- och sociala frågor. Kommunen har också haft flera öppna arbetsmöten med kommunens invånare, företagare och andra intresserade.

2.2 Hur synpunkterna har beaktats

I samråden, utställningen och i de dialoger som genomförts framgår det tydligt (både av skriftliga yttranden och av medborgardialog) att det är viktigt att bevara landskapets värden och låta jord- och skogsbruk få goda förutsättningar för sina verksamheter. På så sätt kan människor fortsätta att bo och verka på landsbygden och även landsbygdens identitet med natur- och kulturupplevelser kan utvecklas. Kommunens inriktning har därmed fortsatt.

Barnperspektivet har fått en egen rubrik i konsekvensbeskrivningen med en samlad text om detta efter att synpunkter kommit under utställningen på att detta var otydligt. I sammanfattningen av konsekvensbeskrivningen, som också finns med i planförslaget, förtydligas planens påverkan för barn.

Planförslaget innehöll i samrådsskedet utvecklingsstråk med bebyggelse företrädesvis där VA-utbyggnad planeras. Dessa områden låg till stor del inom Totalförsvarets influensområde för riksintresset Kungsängens övnings- och skjutfält. Försvarmakten bedömde dock inte att dessa bebyggelseområden var förenliga med deras verksamhet inom övnings- och skjutfältet. Anpassning och avvägning gentemot Totalförsvarets riksintresse och influensområde avseende buller har behövt göras. Efter samrådet har därmed utvecklingsområden och utvecklingsstråk inom influensområdet tagits bort ur planen.

Ett nytt förslag till åtgärder har lagts till: ”Se över befintliga planer i områdena norr om Lejondalssjön som ligger inom Totalförsvarets influensområde för Kungsängens övnings- och skjutfält. Syftet är att planerna inom området ska blir bättre anpassade för dagens bebyggelse och behov. Samordna om möjligt översynen med utbyggnaden av kommunalt vatten- och avlopp.”

Länsstyrelsen bedömde i samrådet och utställningen att regeln om LIS-områden inte kan tillämpas i närheten av Bro och Kungsängens tätorter. Kommunen har valt att inte ta hänsyn till denna synpunkt utan redovisar LIS-områden även i antagningshandlingen.

I samrådet har flera parter förordat spridd bebyggelse eftersom det ger större möjlighet för dem utanför utvecklingsområdena att stycka av och bygga ut. Kommunen har förståelse för detta men föreslår ändå, av kommunalekonomiska och miljömässiga skäl, att bebyggelsen styrs främst mot de redovisade utvecklingsområdena. Likaså kan det finnas behov av enstaka avstyckningar i anslutning till annan befintlig bebyggelse. Denna avvägning har gjorts mellan allmänna och enskilda intressen.

Andra synpunkter handlar om att man vill tydliggöra möjligheten till fortlevnad genom att förbättra villkoren och förutsättningarna för de areella näringarna, ju mer spridd bebyggelse desto svårare och desto fler konflikter. Planförslaget har ambition att värna de areella näringarna. Det finns en strategi för fortsatt jord- och skogsbruk, fiskenäring och jakt. På landsbygden ska de areella näringarna prioriteras och ges förutsättningar för att kunna fortleva och utvecklas. Lokalt producerade livsmedel och skog, fiske och jakt, nationellt och regionalt perspektiv.

Vissa har både i samråd och utställning tolkat utvecklingsområden som en vilja att skapa ”villagetton” och varit kritiska. Kommunen har tydliggjort sin ambition gällande utvecklingsområdena så att det blivit tydligare att det inte är fråga om några större exploateringar, utan begränsade volymer.

Texten har också utvecklats generellt så att det klargörs inom vilka förslag till utvecklingsstråk eller utvecklingsområden som något riksintresse berörs. Även vilken bedömning kommunen gjort på en översiktlig nivå om påverkan och hänsyn förklaras närmare. I övrigt har kommunens ambition att fortsätta prioritera tätorterna och kollektivtrafiknära lägen fått stöd.

Fyra ny gröna kopplingar har adderats till planen. Två från den södra delen av Stäksön och upp norrut på varsin sida om norra Stäksön. Detta för att förtydliga att trots att tätortsavgränsningen utökas i planen och trots att det pågår ett programarbete om att eventuellt bygga bostäder på norra Stäksön så avser inte kommunen att bebygga dess stränder eller vattenområdet. Dessutom har två nya gröna kopplingar lagts till över kommungränsen mot Håbo kommun och Bålsta.

Texten om Ådö-stråket har reviderats och förtydligats avseende dess funktioner som grönstråk och de befintliga natur- och kulturvärdena samt riksintressen. Den södra delen av Ådö-stråket har gjorts om till utredningsområde bland annat med anledning av att riksintresset för friluftsliv har utökats norrut sedan utställningsförslaget gjordes. Likaså har texten om eventuell bebyggelse i Storskogen nyanserats så att det blir tydligt att sådan bör vara gles och passas in försiktigt i området.

Det har kommit flera synpunkter på utvecklingsområdet Skälby, både under samråd och utställning. Omfattningen på utvecklingsområdet Skälby har i antagandehandlingen minskats och texten har nyanserats och preciserats att det handlar om en stegvis utökning. Kommunen har fortsatt bedömt att en försiktig komplettering av bebyggelsen är möjlig utan risk för påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövården. Det är viktigt att förtätning föreslås ske på landsbygdens villkor.

Avsnitten om att bygga på landsbygden och riktlinjer för lokalisering av ny bebyggelse har reviderats delvis och struktureras om något efter utställningen. Texten är nu mer allmänt hållen och det har tydliggjorts att riktlinjerna är en vägledning där prövning görs i varje enskilt fall enligt plan- och bygglagen. Hela texten om sammanhållen bebyggelse har samlats på en sida för att undvika missförstånd.

Vindkraft kommer att belysas separat vilket är en följd av synpunkter i samrådet.

3 Skälen till att planen har antagits i stället för alternativ som varit föremål för avväganden

Inom planarbetet har kommunen analyserat olika scenarier. Horisonten för planeringen i den kommunövergripande översiktsplanen, ÖP 2010 är år 2030. Därför används samma årtal i denna fördjupade översiktsplan.

Sammanvägt med de synpunkter som inkommit under programsamrådet och medborgardialogerna bedömdes "Klusteralternativet" ha bäst förutsättningar för en långsiktigt hållbar utveckling av landsbygden. Det utgjorde därför planförslag i samrådet. Efter samrådet har strategin försvagats något genom att det inte varit möjligt att föreslå utvecklingsområden inom Totalförsvarets influensområde för Kungsängens övnings- och skjutfält. Tanken att förordna bebyggelse inom utvecklingsstråk finns dock kvar med hänsyn till de fördelar för miljö, sociala och ekonomiska faktorer det innebär.

Samrådsförslaget innebar också ett tydligt ställningstagande om relationen mellan tätortsutveckling och landsbygd. Det innebar en tydligare avgränsning mellan tätort och landsbygd med en ambition att särskilja dem i kommunens framtida planering och stärka landsbygdens roll. I utställningsförslaget nyanserades detta ytterligare genom att peka ut mark- och vattenanvändningen i strategikartor där prioriterade landsbygdskärnor, utvecklingsområden, utvecklingsstråk och utredningsområden redovisas.

4 Uppföljning och övervakning

Landsbygdsplanen är en övergripande plan där konsekvenserna beror av detaljerad planering. Det är därför av stor vikt att förhålla sig till planens riktlinjer i varje skede, såsom lovgivning och tillståndsprövning.

Inför kommande planläggning, förhandsbesked eller bygglovsprövning behöver kommunen beakta de risker för negativa miljökonsekvenser som identifierats i Landsbygdsplanen.

Vidare krävs uppföljning så att byggloven med mera relaterar till de riktlinjer avseende anpassning av bebyggelse som tagits fram.

De areella näringarna värnas genom att de geografiska områdena preciseras, vilket ställer krav på lovgivning och tillståndsprövning.

En lokaliseringsgrupp med bred kompetens för internremiss och samordning kommer att finnas där också antikvarisk kompetens i plan- och bygglovsprocessen ska användas oftare vid behov.

För att underlätta för bygglovshandlingen har en broschyr tagits fram för de som vill bygga på landet: Bygga och bo på landet i Upplands-Bro.

I arbetet med att ta fram Landsbygdsplanen har kommunen även identifierat behovet av ytterligare insatser. Detta gäller till exempel förslag om att upprätta former och rutiner för samråd med aktiva lantbrukare och verksamma på landsbygden och att se över befintliga planer i vissa områden. Detta kan sedan kopplas till de frågor som hållbarhetsbedömningen bedömt som viktiga att ha med sig i det fortsatta arbetet.

SAMHÄLLSBYGGNADSKONTORET